

Üniversite – Finansal Kuruluş İşbirliğinin Türk Sermaya Piyasalarına ve Akademik Hayata Katkısı

Serra Eren Sarıoğlu*

Sermaye Piyasaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (SERPAM) Genel Sekreter

Finans Anabilim Dalı, İşletme Fakültesi, İstanbul Üniversitesi

Üniversitelerin akademik hayata katkıları yanında topluma ve ekonomiye fayda yaratan kurumlar olmaları gerekliliği, toplumdaki tüm kesimler tarafından genel kabul görmüş bir olgudur. Özellikle de işletme fakültelerinin, kuruluş amaçları gereği, sanayi ve finansal piyasalarla organik bağlarının olması kaçınılmaz bir gerçektir. Üniversitelerin genelde gerçek hayatla ve ülke ekonomisiyle, işletme fakülteleri özelinde de sanayi ve finansal piyasalarla etkileşimlerinin toplum ve ekonomi üzerindeki etkisi kuşkusuz paha biçilmez olmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde 18. yüzyılın sonlarında başlayan bir süreçle, bilimle teknoloji arasındaki etkileşim sanayileşme ve ekonomik gelişmenin motoru olmuştur. Aslında ilk üniversitenin ortaya çıktığı zamandan 19. yüzyıla kadar üniversitelerin temel görevi eğitim olmuştur. Ancak daha sonra, özellikle sanayi devrimiyle birlikte üniversitelerin ana görevlerinden biri eğitim yanında araştırma çalışmaları olmuştur. Üniversiteler, bilimsel ilerlemenin üreticileri olurken, sanayi bu teknolojileri kullanarak ekonomiyi bir adım ileriye taşımıştır. İlk üniversite-sanayi işbirliği odaklı programlar Amerika Birleşik Devletleri'nde (A.B.D) ortaya çıkmıştır. ABD'nin bugünkü gelişmişliğinin temelinde bu tür programların önemli etkisi olduğu bilinen bir gerçektir. A.B.D, Avrupa'dan ve diğer gelişmiş ülkelerden çok daha önce inovasyonun önemini kavramış ve farklı modellerle üniversite-sanayi işbirliğinin gelişimini desteklemiştir. Bu denli önemli bir konu olmasına rağmen, ülkemiz henüz bu tür işbirliklerinin geliştirilmesinde yolun başındadır. Maalesef Türkiye, teknolojik olarak dışa bağımlı bir ülkedir. Şirketler daha çok geleneksel üretim süreçlerini kullanarak düşük katma değerli ürünler üretmeye devam etmektedir. Tek medet umdukları nokta olan ucuz işgücü de küresel rekabette yeterli bir özellik olmaktan

çıkılmaktadır. Bu nedenle Türk şirketlerinin teknolojiye acilen ihtiyaçları bulunmaktadır. Teknolojiye erişimin ana hattı da üniversitelerle işbirliğinden geçmektedir. Fakat ne yazık ki bu konuda, Türkiye'nin alması gereken uzun bir yol bulunmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü bir süredir “İmalat Sanayii Teknolojik Yenilik Faaliyetleri Anketi” gerçekleştirmektedir. Bu ankette sorulan sorulardan birisi olan teknolojik yenilik faaliyetinde kullanılan bilgi kaynaklarına verilen yanıtta üniversiteler sonlarda çıkmaktadır. Bu da konunun vehammiyetiyle ilgili önemli bir bulgudur (Kiper, 2010). Bununla birlikte, özellikle son 20 yıldır Türkiye'de bu konuyla ilgili önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bunlardan ilki, hükümetlerin de desteğiyle bu konuda yasal düzenlemelere gidilmesidir. “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu”, “Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı”, “Ar-Ge Yasası” bunlardan birkaçıdır. Bunun dışında, tarafların gereksinimlerine uygun çözümler getirilmeye çalışılmaktadır. Bunlar arasında teknoparkların, teknoloji transfer merkezlerinin, kuluçkahanelerin ve işbirliği merkezlerinin kurulması sayılabilir. Ayrıca TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları gibi kurumlar da verdikleri desteklerle üniversite-sanayi işbirliklerini desteklemektedir.

Konuya işletme fakülteleri özelinde baktığımızda ve finans ve sermaye piyasalarının ülkemizdeki sınırlı gelişimini göz önünde tuttuğumuzda, yukarıda anlatılanlardan farklı bir resim görmemekteyiz. Kesinlikle bu tür işbirlikleri sermaye piyasalarının özlenen gelişiminde önemli bir yere sahiptir. İşletme ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerimizin birçoğunda (şaşırtıcı bir şekilde vakıf üniversiteleri de buna dâhildir) finans laboratuvarlarına rastlamamaktayız. Teknolojinin çok hızlı ilerlediği günümüz koşullarında bir Kimya Bölümü için Kimya Laboratuvarı ne demekse, Finans

- Tel: +90 212 4737070-18324
E-mail: serraeren@istanbul.edu.tr (Sarıoğlu S.E.)

Bölümü için de Finans Laboratuvarı o anlama gelmektedir. Lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yürütölen derslerin her birinde, öğrencilerin teörinin yanında uygulamayı da öğrenebilmeleri, gerçek veriler üzerinden işlemler yapabilmeleri, konuların öğrenilmesi ve içselleştirilmesi sürecine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu laboratuvarların yaşayan bir merkez olması, buralarda piyasa profesyonellerinin katılımlarıyla çeşitli etkinlikler, seminerler ve yarışmalar düzenlenmesi, öğrencilerin piyasada çalışan kişilerin deneyimlerini öğrenmelerine, öğrendikleri bilgilerin pratikte nasıl kullanıldığını kavramalarına ve piyasa hakkında detaylı bilgi almalarına yardımcı olmaktadır. Bu laboratuvarların daha etkin kullanımı için üniversite-finansal kuruluş farklı alanlarda işbirlikleri yapabilirler. Bunlardan birisi, yeni ürünler konusunda ortak çalışmalar yapmaktır. Üniversitenin üreten öğretim üyesi kadrosu ile finansal kuruluşun çalışanlarının birlikte oluşturdukları yeni bir fikir üzerinde çalışılarak, teorik altyapısının üniversite tarafından kurulduğu, verilerinin ve piyasa bağlantısının finansal kuruluş tarafından sağlandığı yapılar kurulabilir. Bunun dışında, öğrencilerin tez konuları finansal kuruluşun yönlendirmesiyle piyasada eksikliği hissedilen konulardan seçilebilir ve bu konular için gerekli verilerin sağlanması aşamasında finansal kuruluştan destek alınabilir.

Türkiye’de finans laboratuvarı uygulaması henüz birkaç yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen dünyadaki ilk örneklerini 1990’lı yıllarda görmekteyiz. Günümüzde gelişmiş ölkelerde bu laboratuvarların sayıları 250’yi aşmıştır. İş Yatırım’ın sponsorluğunda İstanbul Üniversitesi İşletme Faköltesi Finans Anabilim Dalı’nda 2015 yılının başında faaliyete geçen SERPAM TradeMaster Investment Platform, Faköltemiz öğrencilerine teorik bilgilerini uygulama olanağı sunmakta, öğrencilerimiz gerçek zamanlı verilerle sanal işlem gerçekleştirebilmektedir.

Finansal okuryazarlığa da önemli katkılar sağlayacağı düşünölen bu tür işbirliklerinin gelişerek devam etmesi, sermaye piyasalarına nitelikli işgücü yetiştirilmesinde de önemli rol oynayacaktır. Ölkemiz üniversite-sanayi işbirliği çalışmalarının henüz başındadır. Finansal kuruluşların ve işletme ve iktisadi ve idari bilimler faköltelerinin finans bölümlerinin birlikte gerçekleştireceğı faaliyetler, diğer bölümler için de yol gösterici olacaktır.